

Simai Mihály

Révületek

Andrej Tarhanov vogul és Mikul
Sulgin osztják költőknek,
testvéreimnekimhol megyünk megyünk mi hárman
isten torkára énekértistentelen hittel dühödve
bálványdöntők bálványozókkezünkben hattyúnyakú hangszer
ima és átok fojtogatfehér éjben a vonagló erdők
könyörgő sámán-sziluettekjárt itt egy vasból-vert hajó
verhetetlen vas-férfiakkalcsontjuk szétszórva földön-égen
bordájukból a jávorcsillagénekelj Andrej énekelj
mint aki csontot költögetfák verik a vadviz-dobot
énekelj Sulgin énekeljkaja-kuj haja-hó egyre megy
galócaevők borivókindultunk részeg szerelemmel
isten torkára énekértfehérizzású éjszakában
pokol torkára is ha kell

győző énekért bűvigékért

festvérszavakért énekért
járt itt egy szenvedő magyarhej regő rejtem Reguly
megszerezte a bűvigéketjöhetek csudahalott-látni
zöld medvevárban könyököltorkán buzog a jó halál
révületek gyönyörűségeköt nem lehet legyőzni már
zöld fák rokonlángnyelvek égnekmost ezt a tüzet szegezi
isten fehér pánccelingének

Petróczi Éva

Van Gogh:
Souvenir de Mauve

ARLES, 1888

Céltalan virágzás gyötrelme
vibrál e fákban,
s bár vigasztaló — lágyan
hozzájuk lehajol az ég,
mégsem tudom feledni
tajtékos szírmuk üzenetét:
aki valódi lét örömét
szomjazza,
a szánsalom annak nem lehet
elég.

Czilczer Olga

Egyetlen ablak

A férfiak akiké lenni szeretnénk
mit sem sejthetnek a szülés extázisából
Még egy nőorvos sem
tudhatja szenvedéseink gyönyörűnk
Mert egy halvány gyűrődést
a lenvászon lepedőn benedvesítve
egyszer eltüntetünk a vasalóval
négyrét hajtottuk szépen
vele együtt a levendula illatát
Aztán kineztünk immár szűzen
egyetlen ablakán a hétköznapiaknak
melyeket közérthetővé
mi tettünk.

A képzőművészet legdemokratikusabb műfaja a könyvillusztráció. Ugyanakkor ez a művészeti ág korunk grafikájának egyik legjellegzetesebb hajtása. A művészi alkotások megszerettetése és megértése alapvető feladat, ehhez azonban olyan képelményekre van szükség, amelyek mindenkihez eljutnak, és megtanítanak a művészi alkotások értékelésére és értékelésére. Az illusztráció költői alkotások, a klasszikus és mai irodalom karaktereit, cselekményeit, tájait, gondolatait, az emberi élet teljességét jeleníti meg a képzőművészet legösszetettebb eszközeivel: a rajzzal. Az illusztrátor — jelen esetben a mai magyar grafika legjelentősebb képviselői — egyéniségén átszűrve vizuálisan is élénk tárthatja a költői, az irodalmi alkotásoknak a nyelv és a nyomtatott betű absztrakt eszközeivel érzékeltetett világát. A könyvek ünnepén ne feledkezzünk meg azokról a kiváló alkotóművészekről, akik elkötelezték magukat ezzel a műfajjal, s művészi tevékenységükkel költők és írók — no és az olvasók — társszerzőivé válnak.

„Szeressétek
a könyvet”

Egy albumot lapozgattam a múltkoriban. A két háború közötti időszak szociotóiból válogatták megrázó dokumentumanyagát. Közülük egy nagyon megragadta a figyelmemet: olvasókönyvben vagy munkásolvasó egyetben készülhetett a fotó, kezdetlegessége bizonyította, hogy amatőr felvételtől van szó. Pislákoló villanykörte halvány fényében oltották szellemi éhüket az egész napi nehéz munkában megfáradt, kerges kezű, szigorú tekintetű munkások. Szemükben figyelem, elnehezült kezük szeretettel báskodik a könyvek fölött. Az olvasási kultúrának ezek a sajátos műhelyei nevezték tudatos proletárra a munkások százait, itt ismerkedtek meg a marxizmus klasszikusaival, a munkásmozgalom történetével és feladataival épp úgy, mint az irodalomtörténet legnemesebb alkotásaival és a költészet gyöngyszemeivel. A szocialista szemlélet kialakításában kulcsfontosságú szerepük volt ezeknek a munkásolvasó egyetemeknek, olvasókönyveknek. Szerves részévé váltak a szocialista művelődési tevékenység egészének. Ez a történelmi hagyomány táplálja jelenünket, ebből az örökségből sarjadnak mai közművelődési feladataink.

Mindenfajta aggályoskodások és vészharangok ellenére is művelődésünk egyik legfontosabb formája az olvasás, a könyvek-ből elsajátítható ismeretszerzés, az önművelésnek ez a sok évszázados formája. Szólt erről az MSZMP Központi Bizottsága márciusi, a közművelődésről hozott határozata, mely többek között megállapítja: „A művelődés központi kérdése: a munkásság műveltségi színvonala. Társadalmunk érdeke és sürgető feladata a munkásművelődés következetes fejlesztése, ezért alapvető fontosságnak kell tekintenünk.” Ebben a komplex, hosszú évekre szóló munkában óriási szerep jut a könyveknek, az olvasásnak, az olvasási kultúra színvonala növelésének, új olvasórétegek, elsősorban munkásolvasók megnyerésére.

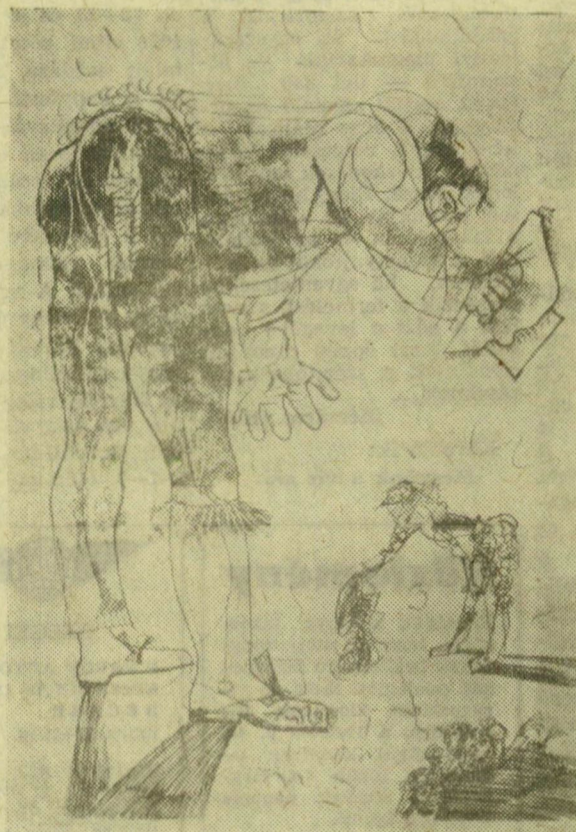
Szocialista társadalmunkban a munkáskollektíváknak, elsősorban a szocialista brigádoknak kell átvennie a megváltozott korunkhoz idomult hajdani olvasókönyv és egyetlek funkcióit, megteremteni összetartó és nevelő erejét. A munkásművelődés, a munkásolvasók táborának erősítése jegyében rendezik meg az idei, 1974. évi ünnepi könyvtárat. Tavaly a magyar könyvnyomtatás 500. évfordulójának jegyében zajlottak az események, az elmúlt év eredményei kiemelkedtek. 1973-ban kétszer több könyv jelent meg, mint az azt megelőző évben, több mint egy-

millióval nagyobb példányszám-ban. A könyvesboltok forgalma 214 millió forinttal emelkedett. A nyolcezer-nyolcszáz könyvtár 27 millió állományából 58 millió kötetet kölcsönzött ki közel 2,5 millió olvasó. Szegeden 50 millió forintot költenek könyvre, 18 ezer olvasó 600 ezer kötetet kölcsönöz ki a könyvtárakból, s közel egymillió új könyv hagyja el a szegedi nyomdagépeket. Ezek nemzetközileg is kiemelkedő eredmények, kulturális forradalmunk legjelentősebb vívmányai közé tartoznak.

E nagyarányú fejlődés ellenére sem ülhettünk baberainkon, van tennivaló feladat bőven. Nem hallgathatjuk el, hazánkban a családok fele egyáltalán nem vásárol könyvet, s a felnőtt lakosságból hárommillió ember egyáltalán nem olvas. Azt is ószintén látnunk kell, hogy ezeknek jórésze munkás és mezőgazdasági dolgozó. Még mindig csekély a rendszeresen olvasók száma. Van javítanivaló a könyvkiadásban épp úgy, mint a terjesztésben. Nagyobb szigorra lenne szükség szerkesztésben, válogatásban, a minőség megítélésében. Több olcsó, szép kiállítás, nagy példányszámú megjelenő könyvre, sorzatra lenne szükség a munkások házi könyvtárának megteremtéséhez. Itt van nagy szerepe mozgalmaknak, melyek a társadalmi erők összefogásával, szunnyadó energiák mozgósításával, leleménnyel és új formákkal sokat tehetnek a szemlélet alakításában, az ízlés formálás érdekében. Négyéves, sikerekben gazdag múltra tekinthet vissza az Olvasó népiért mozgalom, s nagy eredményeket várunk a most induló Olvasó munkás akciótól.

A tegnap megnyílt könyvhéten minden eddigénél több, 136 új mű jelenik meg a könyvesboltok polcain, a könyvtárak, sétányok pavilonjaiban, a könyvsátrakban. Legyen a könyv és az olvasás ünnepe ez az egyhetes szellemi lakoma. Kössünk barátságot az új, még nyomdaillatú könyvekkel, ünnepeljük úgy, hogy leemeljük polcainkról és bealapoljunk a régielbe, írakkal találkozzunk ismerkedünk, bepillantunk az alkotó műhelyek titkaiba. Kedvet és erőt gyűjtünk a hétköznapiakra, amikor majd nem feketünk le mindennapi szellemi táplálékunk nélkül. A könyv ideit szép ünnepén idézzük Gorkij tanító szavait: „Szeressétek a könyvet — a tudás forrását. Csak a tudás válthat meg bennünket, az faraghat belőlünk erős lelket, becsületes, értelmes embert, aki őszintén szereti embertársait, megbecsüli munkáját, igaz szívvel gyönyörködik szakadatlan nagy munkája pompás gyümölcsében.”

TANDI LAJOS

Hincz Gyula

Kondor Béla